FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De integrum restitutione minorum uigintiquinque annis. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

a cauſam cōtractui,[a] qñ ſunt tales quæ nō trahūt ſecū executio-
b nem.vt vēditio.Nam ex ſola vēditione nō trāſfertur dominiū[b]
ſed requiritur traditio,quæ eſt executio. & tunc licet cōtractus
ſit ipſo iure nullus,cū nulla oriatur obligatio,ſi tñ poſtea ſequa-
tur executio:quia res tradatur,illa non eſt nulla.imò tranſfertur
dñium.vnde dicit Bal.præceſsit vēditio vt infirma:qa dolus de
dit ei cauſam,& ſecuta eſt traditio infirmāda per actionē de do-
lo.& no.in d.l.& eleganter.ſed repudiatio hæredita.poſito ꝙ eſ-
ſet bonæ fidei,trahit ſecum executionē:quia ſtatim abdicat repu
diantem à potentia amplius adeundi.Nec alia executio facti re
quiritur. & ideo cōparatur venditioni factæ per dolū & poſtea
executioni mandati per traditionē,quo caſu ad actionē de dolo
recurritur.vt reſcindatur traditio ita hic.hæc eſt intentio gl. licet
per verba obſcura.quam Bar.valde notat.dicēs ꝙ ſentit id quod
ſuprà dixi.ꝙ cuiuſcunq; qualitatis eſt contractus , eiuſdē ſit di-
ſtractus.et ꝙ dolus dans cauſam alicui actui,q trahit ſecū execu
tionem,non reddit ipſum nullum ipſo iure.ſed facit eū annulla-
ri per actionē de dolo in effectu tñ hoc caſu non recuperat hęre
ditatem.ſed æſtimationem eius,quia datur ad intereſſe. vt idem
videt in petitione hæ. ſi quis per dolū inductus adiret quia ſta-
tim efficitur dñs abſq; alia apprehenſione. Et ſic trahit ſecū exe
cutionē.nam contra dolū inducentē habet actionem de dolo.&
etiam excep.doli.ſi ille erat creditor hæreditarius:vt in l.fi.ff. eo.
1 Alij dicunt † ꝙ repudiatio hæreditatis eſt ſtricti iuris : quia non
2 numeratur in §.actionum.vt inſti.de act.ideo non eſt nulla ipſo
iure.ſic nec tranſactio,vel liberatio:vt s.eo.l.ſi ſuperſti.& in d.l.
ſub prætextu.l.j.& in l.actione.s.de trāſac.Et iſta magis placent.
ſufficit.

LEX VIII.

1 OPtimum. †Hæc actio debet hodie per hanc le-
gem infra biēnium cōtinuum moue-
ri,& terminari:alias ipſo iure tollit. & iſtud tēpus cur-
rit abſenti,& etiam ignoranti.h.d.ante iſtam legem du
rabat anno vtili,& ſic non currebat abſenti : nec ignorāti. vt s.e.
l.non poſſunt.Succurritur ergo impedito agere propter abſen-
tiam vel ignorātiā.per reſti.in integ. per clauſulā gñalem ſi qua
mihi iuſta cauſa.de qua in l.j.in fi.ff.quibus ex cau. maio. quam
debet petere: & expediri facere infra quadrienniū à die ceſſan.
impedi.& ſic à die ſcientiæ,& reuerſionis:vt in l.fi.j. de temp.in
integ.reſti.& ſic illud quadriēniū eſt vtile à principio.quia non
incipit currere impedito,ne ſequať incōueniens ꝙ currat : & ex
eadem æquitate : qa non debet dari reſtitutio ad reſtituendū. vt
in d.l.in interdū.ff.de min.poſtquā aūt incepit currere , eſt conti-
nuum.ſed biennium de quo hic,eſt continuū tam à prin. quàm
ex poſtfacto,qa incipit currere abſenti & ignoranti. ecce ergo.
In gl.ſupra ver.[abfuerit.] ibi.[vel verius.] Tu dic ꝙ omnes iſtę
ſolutiones ſunt veræ in ſe,& poſſunt ſimul coniūgi. vt patet ex
prædictis.nā ante iſtā l.dabať annus vtilis:vt in d.l.non poſſunt.
quæ hodie corrigiť per iſtā.vt in prima & ſecunda ſolutione.Et
reſtitutio cōceditur ei q fuit abſens ex cauſa reipublicæ quæ in
hoc eſt priuilegiata:ſecus ſi ex cauſa merè voluntaria. vt in vlti-
ma & penultima ſolutione.

*De in integrum reſtitutione minorum uigintiquin-
que annis. Rubrica.*

1 *Actio de dolo,& actio q. metus cauſa:in quibus differāt à reſtitutione in integrū?*

1 †Super glo.rubricæ.ibi.[dixit ſuprà.] Dic,ſ.duobus titulis præ
2 ce.† & ſic actio quod metus cauſa.& actio de dolo.dicuntur re-
ſtitutoriæ.Ideo in ff.primò poniť titulus generalis de reſtitutio-
ne in integ.& poſtea ponitur titulus quod metus cauſa de dolo,
ad notandū qđ ſunt reſtitutoriæ.ſed nō ita hic:& hoc fortè.quia
propriè reſtitutio in integr. diciť illa q̄ fit officio iudicis nobili.[c]
Ideo ſi ſtatutū loquereť de reſti.in integ.intelligeretur de illa in
dubio,non de ea quæ fieret iure actionis.cū verba eius ſint pro-
priè intelligenda:vt in l.iij.§.hæc verba ff.de neg.geſt.Sed vnde
procedit ꝙ præcedentes fiāt iure actionis : & ſequentes fiāt offi.
iudic.Reſpōdeo hoc intelligitur ex verbis edicti prætoris:qa in
edicto qđ metus cauſa , de dolo prætor per ſuū edictū infringit
actum geſtum per metū,vel dolo,ſine miniſterio iudicis viuen-
tis,dū dicit ratū nō habebo ad iudiciū.i.actionem:vt in l.j.quod
me.cau.& in l.j.§.j.ff.de dolo.Sed in edicto a
de minoribus cōmittit hoc fiendum iudici
cauſa cognita.nā non improbat ſemper ge
ſtum cū minore:ſed ita demū ſi lædatur ſui
facilitate,vel dolo aduerſarij vñ dicit vtiq;
quæ res fuerit animaduertā. quæ verba in-
telliguntur ad iudicē directa , vt adhibeat b
cauſæ cognitionē.vt l.j.§.j.iuncta l. quod ſi
minor.in fi.ff.de mino.& iſtud officiū iudi
cis nobile quo reſcindiť actus celebratus
cū minore,dicitur officiū reſciſſoriū,& du-
rat quadriēnio continuo:quo expedito da- c
tur actio vtilis:q̄ dicitur reſciſſoria. & præ-
toria:& durat anno:vt l.fi.j.ex q cau. maio.
ſed actio de dolo. & qđ metus cauſa ſunt
perſonales.& durant.xxx. annis. niſi cōtra
poſsidentem titu.pro bona fide : quia tunc
longo tempore tolluntur.vt l.iij.s.quod me
tus cauſ.

2 *Quæ dicatur diſsimulatio?*
3 *Qui permittit labi tempus præſcriptionis , ſeu intra quod
poteſt actum facere,cenſetur tacitè renuntiare quæ ta
citurnitas habet in ſe conſenſum in iure nondum quæ-
ſito:& quid in quærendo?*
*Præſcriptio longiſsimi temporis , q. non tollat naturalem
obligationem,& quando?*
4 *Minor eoipſo q. renuntiat querelæ inofficioſi teſtamenti,
an dicatur læſus,abſque eo q. probet læſionem?*
5 *Solus tutor,an poſsit facere pacem de morte patris pupilli?*

a ℂDolū dantem cām contractui. An dolu dans cām cōtractu, de iure cano. reddat cōtractum ipſo iure nullū? vide per Bal. in c.vnico.in fi.extrà de plus peti.

b ℂTransferť dñium. An transferatur ſolo titulo. vide in l. pen. C.de rei ven. & in l. traditionibus. C. de pactis.

c ℂNobili. Adde Bar. in l.in cauſæ. la.ij. & in l. ſi minor. in prin. & §.fi.ff.de mino. & adde ꝙ licet dicatur officium iudicis , tamē venit appellatio ne actionis. ita Bart. in l. j.§. idē Pomponius. el ij.ff. de dolo. Cur.

d ℂDiſsimulatio. Adde quod de diſsimulatione habentur. in l.j.C.de deſer.lib.xij. & diſsimulatio habetur loco prohibitionis.ita Spec.in tit. de loca.§.ſexto.verſ. ſextò quæriť. & qđ ſola diſsimulatione tollatur iniuria. addē Specu.in tit. de iniurijs.poſt prin. & habetur inſt. de iniur. §.fi.Cur.

LEX I.

1 ILLud. †Minor læſus in renuntiando quere-
læ inofficioſi teſtamenti,tacitè vel ex-
preſsè reſtituiť in integrum.h.d. Et primò loquiť
in maiore ſecundū glo.vſq; ibi.[nec hoc.] poſtea
in minore,nos poſſumus intelligere totā in mino
re.Et in prima parte dicit eſſe inſpiciendum,an ſit renuntiatum
querelæ vel non:quia ſi non eſſet renuntiatū,nō eſſet neceſſaria
reſtitutio in integrū.Secunda verò loquitur qñ fuit renuntiatū,
quæ renūtiatio in effectu nō nocet,nec parat ſibi p̄iudiciū : quo
2 niam aduerſus eam cōpetit reſtitutio,licet mero iure valeat.† In
d tex.ibi.[tacita diſsimulatione.] dicitur diſsimulatio[d] quādo ta-
cuit per quinquēnium.quo durat querela:vt j.de inoffi.teſta.l. ſi
quis filium.in fi.Glo.tamen hoc intelligunt quādo approbaſſet
iudicium defuncti,acceptādo legatum ſibi factum in teſtamen
to,in quo erat exhæredatus.vel aduocando pro hærede inſtitu-
to.Certè iſta non eſt propriè diſsimulatio. cum iſti actus conſi-
ſtant in faciēdo,fateor tñ quod per ipſos inducitur tacita appro
batio:& renuntiatio querelæ,ſed diſsimulatio conſiſtit in tacen-
3 do ſecundùm Bar.† Ex quo not.quòd ille qui permittit labi tem
poris præſcrip.ſeu intra quod poteſt actum facere, cenſetur taci
tè renuntiare.& ſic iſta taciturnitas habet in ſe conſenſum.quod
eſt verum ſecundùm Bald.in iure nondum quæſito.ſed quęren
do:vt in l.bonorum.j.qui admit.ad bon. poſ. poſſunt.ſed in iure
quæſito perfectè non habet conſenſum,per ea q̄ not.in l.fi.rem
rat.habe.vbi glo.not.quòd præſcriptio longiſsimi temporis non
tollit naturalem obligationem.ſed ſi haberet cōſenſum credito-
ris,eam tolleret.ſicut pactum de non petendo.vt l.ſtichum.§.na
4 turalis.ff.de ſol.† In tex.ibi.[nec hoc.] ſubaudi præiudicium.ſed
hoc quæritur an ſi renūtiaſſet expreſsè vel tacitè, neceſſe habeat
probare ſe læſum cū petit reſtitutionem? videť ꝙ ſic:vt j.eo.l.mi
noribus.& ſic habebit neceſſe probare ꝙ hæreditas paterna erat
locuples,& intererat ſua nō excludi à querela. & ꝙ erat iniuſtè
exhæredatus.Contrariū hic determinat Bal.dicēs ꝙ eoipſo ꝙ re
nuntiat,cenſetur læſus.& ſic nō habet ꝓbare læſionē alio modo
per gl.quæ eſt in l.ſi iudex.ff.de min.& per aliā quæ eſt.j.eo.l. ſi
intra ętatē.Tene mēti.& hoc etiam videť de mente gl.fi.huius l.
In gl.magna circa fi.ibi.vel tertiò dic iſtā tenet Bar.ſed nō vide
tur vera.qa lex illa eſt antiqua ſicut iſta per l.autē fi. eiuſdem ti-
tuli bene poſſet dici ꝙ corrigatur : quia illa eſt lex noua. & vult
quòd minor ipſo iure ſeruetur illæſus aduerſus curſum præſcri-
ptionum : quæ olim currebant contra ipſum. Vnde videtur

dicendũ ꝙ ſecunda præcedens ſolu.ſit verior.& etiã iure vete-
ri iſta præſcriptio quinquẽnalis non currebat ipſo iure minori
odio querelæ:vt in illa.l.ij.& ꝙ iſta intelligatur ſecundùm illã:
& ſic verbum cadere propriè & impropriè ponitur prout refer
5 tur ad diuerſa.ſecundũ gl.† In gl.ibi.[vel dic.]per iſtam gl.videt
ſi eſſet vera,ꝙ ſicut non valet renuntiatio quærelæ expreſſa vel
tacita odio quærelæ.& propter iniuriam factam filio.ita non va
let pax facta per minorem de morte patris propter iniuriam ma
gnã factam ipſi filio:etiam ſi fiat cum authoritate tutoris,vel cu
ratoris:contrarium tamen determinant doct.quia intereſt mino
ris non ſtare in inimicitia:& dicunt ꝙ etiam ſolus tutor(ſi pupil
lus eſt infans)poſsit eam facere.maximè cum authoritate iudi-
cis:de hoc tangit Bal.in.l.pactum curatoris.ſ.de pac. & hic per
Cy.& eundem Bal. facit.ff.de mino.l.minoribus.

LEX. II.

1 EO tempore. † Numerus liberorum non ſup-
plet ætatem quantum ad exclu
dendum à reſtitutione in integ. h.d. ſed quantum ad
honores ſic.vt eſt gl.fi.In tex.ibi.[accipere debuit.]ſu
baudi & nõ accepit.& ſic fuit portio ſua ad te deuoluta per ius
accreſcendi.ipſa verò potebat reſtitutionem in integrũ.Tu exci
piebas ꝙ non erat audienda:quia tempore quo fuit excluſa per
negligentiam.erat.xx.anno.& habebat quinque liberos incolu-
mes.quia repræſentabat.v.annos.vt in l.ad rem.de mu.& ho.&
ſic fingebatur eſſe maior.& aduerſus actum præiudicialẽ geſtũ,
& tempore quo quis eſt maior.xxv.an.vel fingitur eſſe,non da-
tur reſtitutio.vt infra,de his qui veni.æta.impe.l.ij.Iſta verò fin-
gebatur eſſe maior:imperator rñdet ꝙ propter hoc non excludi
tur,ſi eſt infra tẽpus petendæ reſtitutionis.quia numerus libero
rum bñ prodeſt patri.vt faciat ipſum habilem ad honorem. &
habeatur pro maiore.non autem debet nocere:vt eum excludãt
à reſti.in integ.hoc vult iſta.l.

2 Iudicium agitatum per adultum,etiam ſi curatorem non habeat, non ualet.
Pupillus ſi contrahit ſine tutoris authoritate,contractus eſt ipſo iure nullus,etiam ſi tu
torem non habeat: & quid in prodigo,cui bonis interdictum fuit?
3 Minor hodie non poteſt alienare res mobiles cum authoritate tutoris,uel curatoris,ſine
decreto iudicis,niſi ſint tales quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.
Authoritas tutoris uel curatoris interueniens,uel iudicis decretum facit actum ualere
mero iure,ſed non excludit minorem à beneficio reſtitutionis in integrum,ſi fuerit læ
ſus & nume.5.
4 Prodigus cui fuit bonis interdictum,habens curatorem,in quibus æquiparetur adulto
curatorem habenti:quòd talis prodigus non poſſit teſtari.
5 Si aliquis eſt minor: & etiam prodigus,& datus fuit ſibi curator.an iſte poterit obliga-
ri naturaliter ſine curatore,tanquam minor. & non prodigus, & etiam teſtari: an
neutrum poſſit,tanquam prodigus?
6 Adultus habens curatorem,& pupillus,in quibus æquiparentur?
7 Authoritas iudicis.an poſſit ſupplere defectum tutoris uel curatoris?

LEX. III.

1 SI curatorem. † Bona lex contractus ce-
lebratus ab adulto curato-
rem habente,ſine illius authoritate, non velet ipſo
iure.Ideo non eſt neceſſaria reſtitutio in integrum.ſed
ſi cum authoritate illius,valet mero iure.Sed ſi eſt læſus, compe
tit in integrum reſtitutio.h.d.& ſemper allegat. quia eſt melior
in hoc quam aliqua quæ ſit in iure melius declarat hunc articu-
2 lum.& habet locum in actibus extraiudicialibus.† ſed in iudicia
libus etiam ſi curatorem non habeat:non valet iudicium agita-
tum per eum. vt no.in l.cum & minores.infra ſi aduer.rẽ iudi.In
tex.ibi[poſt pupillarem ætatẽ.] hoc ideo dicit.qa intra pupilla-
rẽ ętatẽ ſi pupillus cõtrahit ſine tutore, nõ diſtinguit:an ipſum
habeat,ver non.Sed indiſtinctè contractus eſt ipſo iure nullus,
cum non habeat legitimũ adminiſtratorem bonorũ ſuorũ. vt l.
iuſiurandum quod ex conuentione.§.j.& ibi no.ff.de iureiu.ſed
poſt pupillarem ætatem habet adminiſtrationem bonorũ à iure
cõceſſam,niſi ſibi auferatur.per quã cenſetur ſibi interdicta. ſic
vt prodigo,cui bonis interdicitur.& datur curator.h.d.iſte text.
non tñ habet eam perfectè.ꝙ patet.quia ſi læditur,datur ſibi in
integr.reſtitutio.vt in fi. In fi.tex.ibi.[cauſa cognita.]i.an ſit læ-
ſus.vel non ſed hic non attenditur in primo caſu qñ contractus
eſt ipſo iure nullus,vtrum læderetur,ſi valeret vel non.nã etiã ſi
non lederetur,non valet:propter defectũ ſolẽnitatis. Item intel-
lige hoc in his ad quę extenditur curatoris adminiſtratio.ſed in
his ad què non extenditur,perinde eſt ac ſi curatorẽ nõ haberet

& ſic valeret actus mero iure:licet factus ſine illius authoritate:
vt not.per glo.in l.j.§.fuit quæſitũ.ff.ad trebel.in vna ſo.glo. po-
ne exemplum vt in l.in copulandis.infra de nupt.& hoc eſt ſin
3 gulare. † In glo.ſuper verbo[res.]ibi.[vel hodie.]hoc ideo dicit
quoniam ante legem.lex quæ tutores.infra de adminiſtra. tuto-
rum.minor poterat indiſtinctè alienare res mobiles ſine iudicis
decreto.& ſufficiebat authoritas tutoris vel curatoris:hodie per
illam legem non:niſi ſint tales res:quæ ſeruando ſeruari nõ poſ
ſunt.ſed requiritur decretum iudicis,ſicut in alienatione rerum
immobilium. Authoritas autẽ tutoris vel curatoris interueniens
vel iudicis decretum,facit actum valere mero iure.ſed non ex-
cludit minorem à beneficio reſtitutionis in integ.ſi fuerit læſus:
4 vt infra ſi tutor vel curator inter.per totum. † Pro declaratione
glo.quæ incipit.[quantum ad hoc.]oppo.ꝙ iſta æquiparatio de
adulto curatorem habente ad prodigum,non ſit bona:quoniam
prodigus cui bonis eſt interdictum,& datus curator: non põt
teſtari etiam cum curato.authoritate:vt l.is cui lege. ff.de teſta-
men.ſed adultus curato.habens poteſt teſtari,& ſine curato. au-
thoritate.quoniam illa ſe non extendit ad actus morientium:vt
in l. Aurelio.§.ij.& ibi no.ff.de libe.leg.gl. fatetur qđ iſta æqui-
paratio non eſt bona per omnia:non enim procedit in actibus
morientium : vel in vltimis voluntatibus prodigus eſt deterio-
ris conditionis : quia ſibi interdicitur adminiſtratio propter
eius culpam , & defectum:non ſic in adulto:ſed in actibus in-
ter viuos eſt bona.Primò quantum ad effectum de quo hic:vt
non valeat contractus ſine curatore.& in hoc bene dicit gloſſ.
Item quantum ad obligationem etiam naturalem,vt ſicut pro-
digus ſine curatore non obligatur naturaliter,vt colligitur.ex.l.
is cui bonis.ſ.de verbo.obliga.ita nec adultus ſine curatore. ſed
in hoc bene non dicit:quia video quod pupillus doli capax ſi-
ne tutore naturaliter obligatur. vt l. j. ff. de noua. ergo fortius
adultus ſine curatore.In hac oponio.reſidet glo.in l. puberes. ff.
5 de verbo.obligatio.de quo dic vt ibi prenè per Barro.† Sed cir-
ca hoc quæritur.pone quòd aliquis eſt minor : & etiam prodi-
gus,fuit ſibi curator,vtrum iſte poterit obligari naturaliter ſine
curatore, tanquam minor & non prodigus,& etiam teſtari. An
autem neutrum poſsit,tanquam prodigus , Prima pars videtur
verior:quia ille curator cenſetur datus tanquam minori , non
tanquam prodigo: quia cauſa naturalis potius eſt inſpicienda
quàm accidentalis:vt not.in l.qui habet.ff. de tute. Barto. tenet
quod iſta pars ſit vera.niſi etiam vltra hoc.fuerit ſibi * expreſſe
bonis interdictum quia iſta interdictio cenſetur facta ſibi * p-
pter prodigalitatem:licet non habeat curatorem, tanquam pro-
digus , ſed tanquam adultus:ſufficit autem ad impediendos di-
ctos actus,quod ſibi fuerit bonis interdictum,tanquam prodi-
go:licet non fuerit ſibi datus curator vt prodigo:vt in.l.is cui le
ge bonis.ff.de teſta.& de verbo. obligatio.l. is.cui. Tene menti
hoc dictum.Item quæritur adultus etiam habens curatorem &
contrahens cum illius authoritate reſtituitur in integr. ſi læda-
tur infra ſi tutor vel curator interue.per totum.quid in prodigo
contrahente cum cura.authoritate ſi lædatur? Quidam dicunt
quam non reſtituitur:quia non reperitur iure cautum. Tu dic
contrarium.quod omnia beneficia quam dantur adulto:dantur
etiam prodigo,cui bonis interdictum eſt. vt non valeat aliena-
tio bonorum immobilium ſine decreto iudicis.& vt reſtituatur
in integ.& vt præſcriptio longi tpis,cõtra eum non currat.vt eſt
tex.cum gl.in l.ij.infra de cur.fu.ad ꝙ ff.de priui.cre.l.iiij. §.j. cũ
l.ſeq.& per Bar.in.l.ſi infanti.infra de iur.deli.& in l. Marcellus.
ff.de fideiu.& hoc tenet hic Bal.& in l.iij.j.qui admit. ad bonor.
poſſeſ.poſſunt.& not.in addi.Specu.tit.de præſcrip.ſuper rubri
& ſic in hoc bona eſt æquiparatio.in alio tamen differunt etiam
in actibus inter viuos:quia adultus habens rem cõmunem cum
maiore,põt diuidere cum eo:ſi prouocetur ad diuiſionem ab il-
lo:vt in l.ſi pupillorum.de re.co.& l.inter omnes. in fi. infra de
præ. mi.ſecus in prodigo,cui bonis eſt interdictum.vt ff. de ca-
6 pecul.l. ex.caſtrenſi. † Et ſic recollige ex omnibus prædictis
duos caſus,in quibus æquiparatio. non eſt bona , etiam in acti-
bus intrer viuos.ſ.iſtum:& etiã alium quo ad naturalẽ obligatio
nem,vt ſ.dixi.& alios duos , in quibus æquiparatio eſt bona.
ſcilicet quantum ad nullitatem actus celebrati ſine curato.&
quantum ad beneficia quæ concèduntur adulto. ſed vlterius
dicit gloſſ.colligi ex hac.l. iuncta.l. certi conditio. §. quoniam.
ff. ſi cert.

ſi cer.pet.ꝙ adultus curat. habens æquiparatur pupillo. quoniam prodigus pupillo æquiparatur.vt ibi,ergo & adultus, qui æquiparatur prodigo, ſimiliter pupillo comparatur.[a] hic tamẽ dicit gl.fallere in duobus caſibus.in ver. [Item differt.] tu adde tertium.quando interueniret iuramentum.quia hoc tolleret[b] beneficium reſtitutionis adulto:ſiue habeat curatorem, ſiue nõ. auſ.ſacramenta.j. ſi aduer. ven. & tamen non tolleret eam & pupillo cõtrahenti etiam cum tutore:vt ea.auſ.colligitur.in ver. puberum.à contrario ſenſu ſecundùm Bal.† Vlti.gl.quęrit vtrũ authoritas iudicis poſsit ſupplere defectum tutoris & curatoris & arguit pro & contra. Tu dic ſecundũ Bar.quòd ſi eſt actus in quo requiratur vtraq; authoritas.tam tuto. & curato.quã etiam iudicis.& tunc nõ ſufficeret ſolius iudicis.qa deficeret vnum de ſolennialibus.ita procedit prima ratio glo.per l.cum hi.§. ſi prętor.ff.de tranſac.Aut eſt caſus in quo ſufficit authoritas tutoris. vel curato.Et tũc aut loquimur in actu liberationis, qui dicitur neceſſarius.quia fit ex neceſsitate:vt in ſol.& tunc ſufficit authoritas iudi.vt poſsit quis ſe perfectè liberare ſoluẽdo pupillo, vel adulto, ſine tutoris vel curatoris authoritate cũ decreto tamen iudicis.ita loquitur ſecundùm argu.gl.pro parte affirmatiua: vt in l.aut prætor.§.permittitur.ff.de min. Aut loquimur in actu obligatorio.vel voluntario,& tunc aut loquimur in adulto contrahente ſine cura.ſed cum decreto iudi.& dico quòd ſufficit: ſiue curatorem non habeat,ſiue habeat, quoniam etiã habenti cura.poteſt dari alius curator:vt in l.ventri.ff.de tut.& cur.da.ab his.ſicut ergo iudex poſſet dare alium curatorem,qui authoritatem præſtaret,& valeret actus.ita & ipſe poteſt aſſumere vices alterius curatoris, & faciet actum valere.vt in l.bonorum. j. qui admit.ad bonorum poſſ.poſſunt.& in l.ſi infanti.in fi.j. de iure deli. an habeat tutorem.tunc ſecus quãdo tutorem habenti alius tutor non eſt dandus regulariter:vt j.in quibus cau.tut.habenti.per totum.ergo nec poteſt iudex aſſumere ſibi officiũ alterius tutoris. quod autem dixi in adulto.vt iudex poſsit ſupplere defectum curatoris.procedit in actibus extraiudicialibus:non autem in iudicialibus. in quibus requiritur indiſtinctè authoritas curatoris. ſiue ipſum habeat,ſiue non:aliàs non valet iudicium:vt no.in l. cum & minores.j.ſi aduer.rem iudi. & iudex non poteſt hoc ſupplere.quia ibi ſtat vt iudex.ergo non poteſt ſtare vt pars,ſeu adminiſtrator partis: quia fungeretur vice duarum perſonarum. quod eſſe non debet hic.vt not.Bald.in l.fin.§. neceſsitatem.j.de bo.quæ lib. Item quod in pupillo nõ habenti tutorem iudex ſupplere poſsit defectum illius, intellige dummodo iudex ſciat ꝙ tutorem non habet.& facit hoc ea intentione. vt ſuppleat: ideo debet exprimere qualiter talis iudex ſciens pupillum non habere tutorem.& volens ſupplere, & etiam vt probatur ex d.l. bonorum.ad quod facit l.ſi ſeruus.ff.de bo.poſſeſ.in ratione ſui.

2 Qui ætatem allegat, debet eam probare.

3 Qualiter probetur minor ætas?

4 Si ago contra te ad aliquam rem, quam dico eſſe penes te. & tu negas eſſe penes te, licet probem q. aliquando fuit penes te, non tamen ſequitur q. hodie ſit. & fallit in duobus caſibus.

5 In libello quo quis agit ut dominus, ſi vult uti hac præſumptione, debeat aſſerere ſe hodie dominum. & tunc ſufficit probare q. ſemel fuerit.

6 Si ſolui pecuniam tanquam debitam (cum non eſſet) & repeto eam per cõdictionem indebiti, & dico quòd erat indebita tempore quo ſolui, quam præſumptionem induco ad illud probandum?

LEX IIII.

[1] SI minorem. † Qui petit reſtitutionẽ in integr. ratione minoris ætatis, neceſſe habet probare ætatem quam allegat. aduerſarius autem qui vult ipſum excludere,neceſſe habet probare quod tempus reſtitutionis in integ.petendæ & terminandæ ſit iam lapſum.hoc dicit.Et primum dictum procedit. ſiue allegetur minor ætas agendo,ſiue excipiendo:vt not.in Specula.de acto.§.j. verſi.ſi ergo excipis.Nam ſi ago contra te ex contractu celebrato tempore quo eras minor:& tu excipis de minori ætate:& per modum conditionis petis te in integ.reſtitui ſecundùm formam traditam in l.nam & poſtea.§.ſi minor.ff. de iureiur. neceſſe habes probare ętatem.& etiam lęſionem,ſicut ſi de directo ageres contra me.& peteres contractum reſcindi.† & ad hoc ſemper allegatur iſta l.quòd qui ætatem allegat, eam probare debet: ſiue agendo,ſiue excipiendo. Nam & reus habet neceſſe probare exceptionẽ: qa in hoc videť actor:vt in l.j.ff.de exceptionibus.&
3 l.in exceptionibus de proba.† Qualiter aũt
c probeť ætas minor[c] vide pleniſsimè ꝑ Bar. in l.de ætate.ff.de mino. & valde ſubtiliter tractat hãc materiã.Et audiui à quodã Cardinali,q erat tẽpore ſuo. ꝙ qñ Bart. repetijt illam l.ſtetit per quinq; annos ad compilãdum illam repeti.& ita dixit in cathedra.d. Cardinalis, qui erat eius ſcholaris me audiente. Et à me par molto veriſimile poi che poſe tante ſubtilitade è belle coſſe, che glie vno miraculo:è vno ſcholare ſe vergognarebe adeſſo de dire che habeſſe conſumato pur à ſei meſſe in vna repetitiõe. Ma oggi di ſe fanno repetitione da donzenna, reſpecto à le ſoe, lequale mentre durerano le lege ſerano di ꝑpetua fama à memoria. In glo.magna. [ibi ſecus autem ſi ex aſpectu appareat contrarium.] declara: quia ſi dico me fuiſſe minorem tẽpore contractus celebrati iã ſunt quatuor anni,& peto reſti. ſi nunc cum peto appareo ex aſpectu eſſe minor,non habeo neceſsè probare.Nam ſi nunc appareo minor, fortius tunc debebã apparere,& ætas minor probať ex aſpectu: quod tamen dic vt d.l.de ætate an intelligatur de aſpectu quo ad iudicem, an quo ad teſtes? In gloſſ.ibi.[ſed cum aliquando fuerit minor,quare non ſemper pręſumitur minor.] ſubaudi tam contractus celebrati tẽpore, quam nunc, cum agit niſi probetur contrarium. cuius contrarium vult iſta l. quòd habeat neceſſe probare minorem ætatem. ad quod gloſſ.reſpondet. quòd argumentatio procederet in his quę tractu temporis nõ mutantur vt eſt dñium.Nam ſi probaui me ſemel dñm,& aſſero me nunc dominũ,præſumor dñs.etiã ſi nõ probẽ nunc me eſſe: qa dominium tractu tẽporis,vel de facili nõ mutatur:vt in l.ſi poſsidetis. j.de proba.ſed ætas ſolo tractu tẽporis mutatur. ideo non eſt bo
4 na argumentatio de præterito ad præſens.† alleg.gloſ. duo ſimilia.vnũ in poſſeſsione,quæ de facili perditur.vt in l. ſi quis vi.§. differẽtia.ff.de ac.poſ.vnde ſi ago cõtra te ad aliquã rem, quam dico eſſe penes te.tu autẽ negas eſſe penes te, licet ego probẽ ꝙ aliquando fuit,non propterea fundo intentionẽ meã: quia non ſequitur ergo hodie eſt,poſtquã tu negas eſſe. Fallit in duobus caſibus,ſ.qñ habebas à me cauſam,vt qa penes te depoſui,vel tibi cõmodaui.nã ſi diceres eam perdidiſſe ſine tui dolo & culpa, ſufficeret mihi ꝓbare ꝙ ſemel à me habuiſti,niſi ꝓbes te perdidiſſe.quoniã adhuc præſumiť eſſe penes te.Idẽ ſi nõ habebas à me cauſam,& tẽpore litis conteſt.probẽ illã fuiſſe penes te,nunc tẽpore ſententiæ tu dicis ꝙ penes te nõ eſt. Nam pręſumitur eſſe: vt condemneris,niſi probes contrariũ ꝙ nõ ſit.iſtud vult dicere gl.quia poſſeſsio de facili perdiť:nec ſequiť aliquãdo poſſediſti,
d ergo hodie poſsides[d] poſtquã negas. niſi in dictis caſibus.ſed ſi ille q ſemel poſſedit nõ negaret,imò aſſereret ſe hodie poſsidere bene pręſumereť poſsidere.vt no.ꝑ Cy.in l.nõ ignorabit.j.ad ex
5 hibendũ. † Itẽ debes ſcire ꝙ licet ille q ſemel fuit dñs,præſumať
e hodie[e] eſſe in libello tñ quo agit vt dñs,ſi vult vti hac ꝑſumptione, debet aſſerere ſe hodie dñm & non ſufficit probare ꝙ ſemel fuerit,ſ.ſi hoc nõ diceret.ſed ſolũ quòd aliqñ fuit dñs: & petere aduerſarium condẽnari,nõ obtineret:qa non præſumeretur eſſe poſtquam non allegauit.vt no.in l.certum.§.ſi fundũ.ff. de confeſ.per Bar.facit quod idẽ no.in l.cum quid.ff.ſi cer.pet.& quod no.Bal.in l.ſi certis annis.ante fi.ſ.de pac.Tene menti: quia præſumptiones iuris non proſunt niſi ei q eas allegat.vt in l. ſi adul
6 terium.§.ijdem Pollioni.ff.de adul.† Adducit etiam gl. aliud ſimile.ſi ſolui tibi pecuniã tanquã debitam.(cũ non eſſet)tunc repeto eam per condictionẽ indebiti.& dico ꝙ erat indebita tempore quo ſolui,& ad hoc probãdũ induco hanc præſumptionẽ. nã cõſtat ꝙ aliqñ fuit indebita:nã nullus hõ naturaliter ꝑſumiť

a ¶ Pupillo comparatur. Adde Bald. in c. cũ cõtingat.de iurei. in xv.col.ver.vtrum prodigus.

b ¶ Quia hoc tolleret. Adde Alex. de Imo. in conſil.xlij. col.iiij. circa fi.in j.vol. Cur.

c ¶ Aetas minor.Adde gl.in c.j.xxvj.q.j. & Ale.de imo. in cõſil.xxj.col.j.& ij.in j. vol.Cur.

d ¶ Poſsides.An et qñ ille qui ſemel poſſedit præſumatur etiã hodie poſsidere. vide per Alex.de Imo. in conſil.cxxxiij.col. ij.ver.nec ob.in j.vo. & in cõſi.lxxx.col.j. & col.pen. ver. & ſi qui ſunt. in ij. volu. Cur.

e ¶ Pręſumatur hodie. Adde & dic ꝑ Alex. in conſil. cxxxvj. in ij. volu. & in conſil. lxix.col.ij.in v. vol. vbi ꝙ hoc etiã debet allegari. Adde tamẽ in propoſito quod quando fundamentum intentionis alicui[9] eſt, quòd ipſe talis tempore fuerit dominus alicuius loci: vel caſtri, ꝙ habet neceſſe ꝓbare ſe nũc eſſe dominũ nec ſufficit allegare & probare ſe fuiſſe dominũ.ita Alex.de imo. in ſuo conſi.xvj.col. j.in v.lj.Fran.Cur.

debitor alicuius,niſi appareat quòd ſe obligauerit.ſi ergo dico
ſic.tempore natiuitatis meæ nõ eram debitor tuus.& ſic iſta pe-
cunia ſemel fuit indebita.& hoc non poteſt negari:ergo cũ ſol-
ui præſumitur ſimiliter fuiſſet indebita.certè ſi alio modo nõ ꝓ
bo ꝙ erat tunc indebita,non ſufficit mihi iſta præſumptio:vt poſ
ſim obtinere.vt l.cum de indebito.ff.de proba.ſed Ia.de raue. &
Pe.dicunt ꝙ iſtud non eſt bonum ſimile:nam pecunia quæ ſe-
mel fuit indebita,etiã hodie præſumeret̃ indebita,niſi alia præ-
ſumptio eſſet in cõtrariũ.& ita erat in d.l.cũ de indebito. qa pro
pter ſolutionẽ quã ſemel feci(cũ nemo præſumat̃ iactare pecu-
nias ſuas.)præſumiturquod fuerit debita.aliàs non ſoluiſſem.&
propterea ſi eam repeto, tanquam tunc fuerit indebita:neceſ-
ſe habeo probare aliter quã per dictã præſumptionem ꝙ ſemel
fuerit indebita,Hoc tñ verum.ſi non negaſti me ſoluiſſe . ſed ſi
negaſti,& de mendacio,fuiſti conuictus , bene ſufficit mihi illa
præſumptio,niſi tu probes contrarium. quod erat debita tem-
pore ſolutionis:vt d.l.cum de indebito. & idem qñ non ſoluiſ-
ſem,& tunc ageres contra me tanquã pro debita pecunia: quia
niſi probes ꝙ hodie ſit debita,ſufficit mihi illa præſumptio ꝙ ſe
mel fuerit indedita.ſi non probetur contrarium.& ſic debeo ab-
ſolui:vt in l.actor.infra.de proba.& l.qui accuſare.ſ.de eden.

LEX. V.

1 Minoribus.†Minor læſus reſtituitur.etiã ſi non
dolo aduerſarij ſit læſus.ſed ſui faci-
litate.Itẽ reſtitutio in integrum põt implorari etiã du
rante minori ætate,non ſolũ poſt infra quadriẽnium.
h.d.Sufficit ergo læſio re ipſa ad reſtõnem petendã. Dubitatio
ſecundi dicti erat:quia ſi petat̃ reſtõ infra viceſimum annũ, põt
in iudicio lædi.& aduerſus iſtam lęſionem dare t̃ reſtitutio & ſic
dabitur reſtitutio ad reſtituendũ.ꝙ eſſe non debet.vt no.in l. in-
terdum.ff.de mino.vñ videbat̃ ꝙ deberet differre quouſq; com
pleuerit.xxv.an.& poſtea petere ſe reſtitui infra quadriẽnium.
nã tunc ſi lædatur in iudicio,non reſtituitur:qa quadrienniũ il-
lud non eſt priuilegiatũ.ſed priuilegiatæ rei datũ:vt l. doli. §. di-
uerſum.ff.de noua.niſi in caſu.l.ſi.infra.de repu. hæ. Contrariũ
tñ determinatur hic.ꝙ etiam durante minori ætate põt peti re-
ſtitutio.Nec ob.ratio facta in contrarium:quia nõ reſtituitur ad
reſtituendũ.ſed ad alium diuerſum effectũ,& propter nouã læ-
ſionẽ contingentẽ in actis.Tunc autẽ diceretur reſtitui ad reſti-
tuendum,quando tẽpus ſtatutum ad petendã rationẽ curreret,
& aduerſus talem curſum daretur reſtitutio.ꝙ eſſe non debet .
ideo tale tempus non currit ipſo iure durante minori ætate.

2 *Minor eoipſo q. renuntiat iuri ſuo,uidetur læſus:nec habet probare aliã læſionem.*

LEX. VI.

1 Si intra.†Iudicium reſtõnis in integrũ inchoatũ
non extinguitur morte rei:ſed continuat̃
contra hæredem eius.h.d.Sicut ergo beneficium reſt.
in integ.tranſmittitur ad hæredẽ eius cui competit:vt
in l.non ſolum.ff.eo.tit.ita & contra eius hęredem contra quem
competit tam poſt lit.cõt.vt hic.quã etiam añ:vt infra l.proxi.in
fi.bñ tñ extingueretur iudicium per lapſum temporis dati ad in
choandũ,& finiẽdũ ſi non eſſet finitũ.vt l.ſi.j.de temp.in integr.
reſti.In tex.ibi.[cui ſuccurri ſolet.] ⁎vt intra minorem ætatem,
vt ſ.l.proxi.Nam illi ætati⁎ ſubuenitur dupliciter.primò ꝙ ad
uerſus contractum in illa celebratum datur reſtitutio.Item quia
infra illam ætatem poteſt reſtitutio quãdocũque implorari. vt
l.præce.vel.dic etiam poſt,ſi fuit inchoata infra quadriennium
continuum.illi tñ ætati vel tempori non ſubuenitur niſi in vno:
quia intra illud poteſt peti reſtitutio aduerſus læſionem contin-
gentem in minori ætate.non autem intra illud quadriẽnium. vt
2 dixi in l.præcedenti.†In glo.j.ibi.[in minori non poteſt.]ſ.renũ-
tiare bñficio reſtõnis in integ.& ſi renuntiatur,ipſo iure non va
let:quia ſi valeret,reſtitueretur in integrum aduerſus eam : cum
hoc ipſo lædatur.vt in glo.& ſic daretur reſtitutio ad reſtituen-
dum.ꝙ eſſe non debet in l.quam glo.allegat.& no.iſtam glo.qđ
minor videtur læſus eo ipſo ꝙ renuntiat iuri ſuo,nec habet ſubi
re aliam læſionem.Ideo ſi renũtiauit hęreditati,et petat reſtõnẽ,
nõ habet neceſſe probare ꝙ hæreditas ſit lucroſa:& ꝙ intererat
ſua eam habere.nam ſufficit hæc iuris præſumptio ꝙ ſit læſus,
eoipſo ꝙ renuntiat.Simile no.in l.ſi iudex.ff.de mino.& ſ.eo. l.j.
in vlti.glo.& ibi tetigi.

2 *Quod poſsit quis allegare turpitudinem ſuam,& in ea ſe fundare contra illum qui*
fuit particeps turpitudinis,
3 *Quòd poſsit quis hodie credere unum licitè:licet aliàs crediderit aliud,nec ex hoc incur-*
rit turpitudinem.
Qui reſponderit ſemel poſitioni per uerbum credit,an poſtea ſi iterum interrogetur,
poterit reſpondere per uerbum non credit?
4 *Si dolus fuit commiſſus per aduerſarium,ut excluderet minorem à beneficio reſtitutio-*
nis,quia fecit,ut in contractu aſſereret ſe maiorem,an tunc illa aſſertio noceat mi-
nori?& quid ſi interuenerit iuramentum?& nu.5.
5 *Cuius naturæ eſt contractus:eiuſdem debet eſſe diſtractus.*
6 *Conſanguineus præſumitur ſcire ætatem uel facta conſanguinei. & an teſtis interroga-*
tus quomodo ſcit reddat ſufficientem cauſam dicti ſui , reſpondendo quia ſum eius
conſanguineus?

LEX. VII.

De tutela.Iſta l.eſt aliquantulũ difficilis propter
gl.quę legitur duobus modis. Primo.
ꝙ hic dolus fuit cõmiſſus per minorẽ volentem indu
cere aduerſariũ ad tranſactionem,& iſtam proſequit̃
vſq; ibi.[vel dic ꝙ.]ideo poſuit gl.hãc lec.vt effugeret quoddã
cõtrariũ ꝙ colligitur in illo ver.[vel dic.]ibi.[& tũc quęro quo
modo tenet remiſsio.]& cõtra iſtã lecturã gl.format tres oppoſi
tiões.vſq; ad illũ ver.& rñdet,ſed nõ bene clarè:ideo dic vt dicã
ſuper ea.Secũdo modo legitur:ꝙ dolus fuerit cõmiſſus per ad-
uerſariũ:vt excluderet minorẽ à bñficio reſtitutionis in integrũ:
qa fecit ipſum fateri ꝙ erat maior tẽpore quo trãſegerunt.indu-
cendo aliqd:per ꝙ ſuaſit ſibi ꝙ erat maior.Nã tũc qñ minor aſ-
ſerit ſe maiorẽ tẽpore cõtractus,ſolet denegari beneficium reſti-
tutionis in integrũ.vt infra ſi mi.ma.ſe di.l.ſi alterius.& tũc glo.
format opp.de qua ſuprà dixi.cui rñdet duobus modis ĩ effectu
ſed prima rñſio eſt vera.Ideo iſta.l.redditur difficilis propter gl.
1 ſecundũ primam lectu.hoc dicit.† Minori qui doloſè aſſeruit ſe
maiorem,vt induceret maiorẽ ad tranſigendum.non denegatur
reſti.in integrum:ſi aduerſarius ſciebat, vel ſcire præſumebatur
eum fuiſſe minorẽ,& ſic eum mẽtiri:quia ſcienti dolus nõ infer-
tur.hoc dicit.Non enim põt conquæri de minore ꝙ eũ decepe-
rit:qa nõ põt dici deceptio,ex quò ſciebat:ſed imputet ſibi qua-
re cũ eo tranſegit.facit.l.cũ donationis.ſ.de trãſac.Super prima
ꝑte gl.ibi.[& ſic turpitudinẽ ſuã allegat.]nec in ea ſe fundabat.
nõ eñ in ſuo libello narrabat ſe aſſeruiſſe maiorẽ:ſed dicebat ſe
fuiſſe lęſum ex trãſactiõe facta cũ quodã tutore ſuo:& ſic nõ fũ
dabat ſe in turpitudine ſua:ſed in eo ꝙ erat de iure.Aduerſarius
aũt bene allegabat turpitudinem minoris ad ipſum excludẽdũ
corã iudice,dicẽdo ꝙ aſſeruerat ſe maiorem falſò,& doloſè. &
ipſe aduerſus hãc exceptionẽ replicabat qđ nõ debebat audiri:
quia ipſe nõ erat ignarus ſuæ ætatis:& ſic ſibi non fuit cõmiſſus
dolus.contrariũ autẽ gl.procederet quando quis agendo ſe fun-
2 daret in ſua turpitudine.eã allegando in libello.†In gl.ibi:[nam
tutor præſumitur ſciuiſſe.] No.iſtã ſolutionẽ.per quã gl.innuit
ꝙ poſsit quis allegare turpitudinem ſuam,& in ea ſe fundare cõ
tra illũ ꝗ fuit particeps turpitudinis.de iſto articulo vide ꝑ Bart.
in l.iuſiurandũ ꝙ ex conuentione §.fi.cum l.ſeq. ff.de iureiurã.
iſta tamẽ ſolutio nõ eſt neceſſaria:vt ſuprà dixi.In gl.ibi.[vel tũc
credidit.]ſubaudi bona fide.& nullũ dolũ cõmittendo.& ſic nõ
3 cõmiſit turpitudinẽ,allegãdo ſe maiorẽ.hoc vult dicere gl.† Ex
quo no.ꝙ poteſt quis hodie credere vnum licitè,licet aliàs cre-
diderit aliud.Nec ex hoc incurrit turpitudinẽ:& iſtud facit.ſi ali
quis reſpõderit ſemel poſitioni per verbum credit poſsit poſtea
reſpondere per verbũ non credit,ſi iteratò interrogetur: nec in-
currit periuriũ:facit qđ no.in l.ij.§.ꝙ obſeruari.infra de iura. ca
lum.in fi.gl.mag.& per Io.an.in c.ſi.de iureiu.lib.vj.in nouella.
Bal.tenet contrariũ.niſi oſtendat aliquam iuſtam cauſam,ꝓpter
quã mutauit credulitatem.qđ placet:facit etiam iſta gl.ad excu
ſationem doc.qui diuerſis tẽporibus conſulunt contrario modo
ſed limita vt ſuprà dixi.quando oſtenderent iuſtã cauſam vari
di:vt etiam faciebat aliquãdo Bal.vt patet ex notatis per eũ in l.
ſuus quoq;.ff.de hęr.inſti.Aliàs erubeſcẽda eſt talis variatio:&
reprehẽdẽda ſecũdũ Bal.qui tamen frequenter in hoc incidebat
ex nimia ſubtilitate ingenij ſui,nõ malitioſè.In gl.ibi.[Itẽ ibi co
ram iudice:hic non.] Dic hæc vera:ſed imperfecta.vñ dic ꝙ ſi
iudex ꝓnuntiauit illũ eſſe maiorẽ,vñ tunc excuſat̃ tutor ſi ſtetit
huic ꝓnuntiatiõi:licet ſciret hoc eſſe falſum:vt ibi patet in fi.hic
verò iudex ꝓnũtiauerat.vñ nõ excuſat̃ ſi credidit ſoli aſſertioni
minoris.In gl.ibi.[hic ſciẽs fuit tutor.]ſubaudi iuris ꝓſumptiõe.
vt in tex.&

vt in tex. & ſic ꝑ hanc l. notabiliter limitatur. l. ij. & l. ſi alterius. in princ. j. ſi minor ſe maio. dixe. Et ſunt expeditæ tres oppoſitiones gl. cõtra primam lect. † In gl. ibi [. vel dic ſecundo.] ꝑ declaratiõe iſtius particulæ. & iſtius ſecundæ lect. hic dolus fuit commiſſus ꝑ aduerſarium: vt excluderet minorem à beneficio reſtitutionis: quia fecit: vt in contractu venditionis: & in inſtrumẽto aſſereret ſe eſſe maiorem, oſtendendo fortè ſibi aliquid, ꝓpter quod ipſe ſibi credidit. & tunc dicitur hic ꝙ illa aſſertio nõ nocet minori ꝑ per dolum aduerſarij. cum hoc cõcor. l. j. & l. ſi alterius. ver. ꝙ ſi per iniuriam. j. ſi mi. ſe ma. di. Sed tunc iſta l. videtur ſuperflua ꝑ illos text. So. vt habeat vtilitatẽ, & dubita. pone ꝙ aſſeruit. & etiã iurauit ſe maiorem, certè adhuc hoc ſibi nõ nocet, quominus de tur ſibi reſtitutio: ſed tũc cõtra d. dicta l. ſi alterius. ver. aditus ita que. vbi dicitur ꝙ dicto caſu vel denegat̃ ſibi in totum reſtitutio ſi iurauit corporaliter tactis ſcripturis: vt in fi. illius l. vel denegat̃ niſi ꝓbetur ꝑ inſtrumenta, & non per teſtes ſe tunc fuiſſe minorem. Sol. & tene menti. ille ver. & dicta diſtinctio ꝓcedunt eo caſu quo neutrius dolus interuenit, nec ipſius minoris, nec aduerſarij ſui ſecundũ intellectum doct. ibidem. ſi verò interuenit dolus aduerſarij, tale iuramentum indiſtinctè nõ nocet, ac ſi non fuiſſet iuratum ꝑ hãc l. quæ loquitur indiſtinctè. & per illam l. ſi alterius. ver. quod ſi per iniuriam. Tene menti: quia hoc videtur intellectus doct. ibi. † Tunc oppo. ꝙ nõ ſit concedẽda reſtitutio: quia liberatio videtur fuiſſe nulla, poſtquam dolus dedit ei cauſam, ſicut & contractus bonæ fidei: vt l. & eleganter in prin. ff. de dolo. Nam cũ actio tutelæ ſit bonæ fidei. & etiam liberatio ab ea eſt bonæ fidei: quia cuius naturæ eſt contractus, eiuſdem debet eſſe diſtractus. ita præſupponit iſta gloſ. quæ ad hoc ſemper allegat: alias oppoſitio non concluderet, nec procederet: vt etiam tangi. in j. l. & ſi maior. Breuiter extra gl. dico ꝙ oppoſitio nõ ꝓcedit: quia hic dolus nõ dedit cauſam liberationi. Nõ enim aduerſarius induxit minorem ꝑ dolũ ad tranſigẽdum, & liberandum. ſed ſolũ ad aſſerendum ſe maiorẽ. Ideo talis dolus nõ debet reddere libe. & tranſact. nullam. vnde non requireret̃ alia ſolutio ad contrarium gl. Sed præſuppoſito ꝙ induxiſſet eũ per dolũ ad liberandum, tunc procedunt ſolutiones gl. quarum prima eſt. ꝙ contrarium procederet ſi liberatio eſſet facta per pactũ nudum. nam tũc nõ eſſet ſublata ciuilis obligatio, nec actio. & tũc quantũ ad ciuilem liberatio nõ traxit ſecum executionẽ. ideo liberatio eſt nulla dolo dãte cauſam nec iſte minor indigebat reſtitutione: qa poterit agere act. prima. & ſi excipietur de tranſactione, replicabit de dolo dante ei cauſam. Nã etiam ſi eſſet maior poſſet replicare nulla præhabita reſt. vt in l. ſub prætextu. la j. §. de tranſac. & §. de dolo l. ſi ſuperſti. fortius ſi eſt minor. cum nõ debeat eſſe deterioris cõditionis quàm maior. ſed ſi dolus nõ dediſſet ei cauſam tunc ratione minoris ætatis nõ poſſet replicare de læſione. niſi ꝓ habita reſti. l. iam & poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiur. & l. necnon. §. exemplo. c. ſi ſibi no. quibus ex cau. ma. Sed ſi liberatio fuit facta per acceptilationem, tũc traxit ſecum executionem quo ad ciuilem & naturalem obligationem, & etiam actionẽ. Ideo propter dolum non redditur liberatio nulla. ſicut nec contractus bonæ fidei ſecuta executione. vt dixi in l. ſi maior. §. tit. j. & ideo ſi iſte eſſet maior ſuccurreretur ſibi per actionem de dolo. vt in d. l. ſub prætextu. ſed quia eſt minor, cui ſuccurritur beneficio reſtitutionis, ceſſat actio de dolo: quia eſt ſubſidiaria. hæc eſt intentio gloſ. in prima ſolutione, quam puto veram. poſtea ponit aliam. dicendo ꝙ iſta l. poteſt intelligi etiam quando per pactum fuit facta liberatio. & tũc nõ indiget reſtitutione, quantum ad hoc vt poſſit intentare actionem primam: cum illa non ſit ſublata: ſed ſi eam intentat & aduerſarius excipiat de tranſactione, & ipſe velit replicare de dolo, nõ admittitur niſi præhabita reſtitutione. & hãc puto fuiſſe mentem gl. in fi. ſed nõ puto hoc verum: quia procederet ſi dolus aduerſarij non interueniſſet, & vellet replicare ſolummodo propter priuilegium ætatis. Sed quãdo interuenit dolus aduerſarij non indiget reſtitutione: quia etiam ſi eſſet maior, non indigeret: prædicta tamen vera. præſuppoſito ꝙ tranſactio valeat mero iure: quia interuenit ſolennitas debita. ſcilicet authoritas, cura, vel decretum iudicis ſupplentis. vel nõ habebat curatorem. vt ſ. eo. l. ſi curatorem habens: ſed ſi habebat, & non interuenit tunc tranſactio eſt nulla alio reſpectu. i. propter ſolennitatem ſi nullus dolus aduerſarij interueniſſet: & hoc puto fuiſſe de mente glo. dum dicit. [dic cum iudicis authoritate, aliàs ipſo iure.] tota iſta gl. loquitur obſcurè: & parũ intelligibiliter: ſed ex prędictis remanet cla-
6 riſsima: illa tñ nõ erat neceſſaria. † Vltimò
a allegat̃ iſte text. ꝙ cõſanguineus ꝓſumat̃[a] ſcire ætatem conſanguinei, vel facta eius. et ſic ſi aliquis interrogatus quomodo ſcis? reſpondeat qa ſum eius cõſanguineus. videtur reddere ſufficiẽtem cauſam dicti ſui. per hãc l. & per l. octaui. ff. vñ cog. & ita dicit Bar. in l. j. ff. ſi cer. peta. Sed hoc nõ verũ indiſtinctè: vt not. hic per Bald.

1 *Libellus in quo quis diceret ſe minorem, & læſum, ideo peteret ſe reſtitui: non concludit.*
2 *Quid ſi iudex talem libellũ non reijcit, ſed ſuper eo proceſſum eſt, & fuit oppoſitum de ineptitudine, an ſentẽtia lata ſuper eo ualeret?*
4 *Minor qui iure communi uſus eſt, faciendo aliquem actum, non propter hoc uidetur circumſcriptus.*
5 *Ad poſitionem ſpeciei ſequitur poſitio generis, affirmatiue: ſed non ſequitur remotio generis, negatiue.*

LEX IX.

1 NOn videtur. † Minor læſus nõ ſui facilitate: quia fecit id quod diligẽs paterfamilias feciſſet, nec etiã læſus dolo aduerſarij: ſed caſu fortuito, non dicitur circumſcriptus: ideo non reſtituit̃ in integrũ. h. d. ſecũdũ lect. gl. quæ exemplificat qñ emit ſeruũ ſibi neceſſarium: qui poſt ea caſu fortuito, et ſine eius culpa mortuus eſt. ff. de minori. l. verũ. §. Itẽ ſciendum. vel adiuit hæreditatem locupletem: & poſtea caſu fortuito bona perierunt: vt ea. l. §. ſi locupleti. & iſta lectura ſine dubio eſt vera. nec propter eam facta eſt hæc glo. Guar. ſup
2 cuius intellectu glo. hic laborat. † Et ex iſta lectura dicit Barto. hic in fi. notabiliter ꝙ libellus in quo quis diceret ſe minorem, & læſum: & peteret ſe reſtitui, nõ concludit: quia nõ ſequitur eſt læſus & minor: ergo reſtituendus: quia põt eſſe læſus caſu fortuito: & non ſui facilitate: nec dolo aduerſarij: & ſic non dicit̃ circũſcriptus, & reſtitutio non eſt fienda: niſi qñ eſt læſus cum circuitiõe, quæ præſupponit eius facilitatem, vel aduerſarij dolum. poteſt ergo opponi de ineptitudine. & iudex poteſt ipſum reijcere ab
3 ipſo principio. l. j. cum ibi not. ff. de offi. aſſe. † Si autem nõ reijcit, & ſuper eo proceſſum eſt: & tunc aut fuit oppoſitum de ineptitudine: & tunc videtur ꝙ ſententia lata ſuper eo non valeat: per
b notata. inſti. de obligationi. in princ.[b] & per Bald. in l. actori. j. de iureiu. niſi ſtatutum dicat exceptionem fore reſeruandam in calculo ferendæ ſententiæ: quia tunc iudex procedendo ſuꝑ eo ad vlteriora non delinqueret, nec grauaret partem: & tũc etiam qñ nõ eſſet oppoſitum de ineptitudine, deberent inſpici acta tꝑe ferendæ ſententiæ: & ſi ex eis poſſet apparere de ſui facilitate, vel dolo aduerſarij, poterit ferri ſententia pro minore: quia per ſequẽtia actus, ſeu proſecutionem videtur libellus fuiſſe declara. ar. in l. ij. j. de iudi. vel inſpicitur proſecutio ad limitationem libelli generalis. Sed iſta lect. nimis reſtringit hanc l. quia non loquitur ita ſpecialiter in eo qui fecit id quod diligens feciſſet. & quãdo fuit læſus per caſum: ſed loquitur in eo qui fuit vſus iure communi aliquid faciẽdo: & nihilominus fuit læſus, nõ per caſum. & dicit̃ hic ꝙ nõ ꝓpterea fuit circumſcriptus. & ſic non eſt reſtituendus: qa nõ videt̃ læſus ſui facilitate, nec dolo aduerſarij, ex quo vſus eſt iure cõmuni: ꝓpterea nõ videt̃ circumſcriptus. Pone exemplũ per id quod no. j. ti. proxi. l. j. per Cy. in filio minore, qui fideiuſsit pro patre incarcerato. nã iſte vtit̃ iure communi: quia lex ſibi hoc mandat: ſi nõ vult poſſe exhæredari: vt in aut. ſi captiui. de epi. & cle. licet ex hoc lædatur, nõ reſtituit̃. & tñ nõ lædit̃ caſu fortuito.
4 † vel pone. dicit ſtatutum ꝙ cauſæ inter cõſanguineos debeant cõpromitti. minor litigat cũ cõſanguineo. fuit coactus cõpromittere, iſte vtit̃ iure cõmuni: quia fecit id quod habet neceſſe facere, ſi poſtea lædat̃: quia ferat̃ cõtra ipſum ſñia, nõ lædit̃ caſu fortuito, & tamen nõ reſtituitur propter hoc ꝙ compromiſit ſecus ſi nõ fuiſſet artatus per ſtatutum. quoniam eo ipſo quòd compromittit læderetur. l. ſi minor. §. minores. ff. de mino. Et tunc iſta

a ¶ Conſanguineus ꝓſumitur. Adde Bald. in l. quicunq;. in j. col. j. de ſer. fu. Barto. in l. minor xxv. annis. in fi. de mino. Et vide not. in l. j. ff. ſi cer. pe. & an iſta ſit bona rõ in teſte: quia conſanguineus, vel vicinus. vide per Alex. in cõſ. lj. col. ij. verſ. Item ſi teſtis. vbi ꝙ ſic & in conſi. lxxv. colũ. iij. ver. non obſtat. in ſecũdo vol. & in conſi. lxxxij. in iij. volu. & qñ cõiunctus vel cõſanguineus præſumatur ſcire facta conſanguinei vide per eundem Alex. in conſil. xxxvj. col. ij. & conſil. xlj. col. iij. in j. vol. & in conſ. ciij. col. iij. in iij. vol. & ibi de vicino. Franc. Curt.

b ¶ Inſti. de ob. in prin. Ad gl. ibi adde Bal. ſ l. j. ff. de iuriſdi. om. iudi. & Lud. de ro. ſ ſuo conſ. lxxviij. inci. viſo qõnis Themate. & latè d. Maria. in repet. c. dilecti. arti. xxxiij. de libel. obla. Et eundẽ Paul. de ca. in conſi. ccccj. in antiqs Franc. Curt.

a ℂ Maius gaudium. Adde c. quodcũque. xxiij.q.j. & in c.q2 ſanctitas tua.l. diſt. c.pœnitentem.xxvj. qõ.vij. & in ca. hæc. autem. vna.xxiij.q. iiij.

lex deberet ſic exponi minor, q iure cõmu-
ni vſus eſt.aliquẽ actum faciẽdo, nõ ꝓpter
hoc videt̃ circunſcriptus. & ſic tollitur per
hanc l.quædã conſequentia affirmatiua. ſi
quis diceret:eſt vſus iure cõmuni. ergo eſt
circunſcriptus,& iſta cõſequẽtia nõ valet,
& infertur quædam cõcluſio negatiua:quę
eſt oppoſita affirmatiuè,nõ tamẽ eſt oppoſita antecedenti,vt di-
camus eſt vſus iure communi.ergo non eſt circunſcriptus aliud
eſt enim dicere eſt vſus,ergo eſt circunſcriptus.& iſta cõſequen
tia nõ eſt bona aliud eſt dicere eſt vſus,ergo nõ eſt circũſcriptus
& iſta eſt bñ bona.& eſt oppoſita ſeu contraria præcedenti con-
cluſioni affirmatiuæ,nõ autem eſt oppoſita antecedẽti quod eſt
vſus iure communi.quare autẽ nõ ideo oppoſita eſt.ratio:quia il
lud añcedens vſus eſt iure communi.habet ſe ad cõſequentiam
negatiuam.tanquam ſpecies ad genus:quia eſſe vſum iure com-
muni eſt ſpẽs.& cõſequẽs ſe habet vt genus : quoniam eorum q
5 non ſcribunt̃,quidam vtuntur iure cõmuni,quidam nõ.† Et re-
gula eſt.ꝙ ad poſitionem ſpẽi bñ ſequitur poſitio gñis affirmati-
uè.Sed nõ ſequitur remotio generis negatiuè. Nã ſi dico iſte eſt
homo,bene ſequitur ergo animal. Sed ſi dico iſte nõ eſt homo,
nõ ſequitur:ergo nõ eſt animal.& hoc modo intellexit Guar.qui
poſuit ſuper hac.l.talem glo.cõſequentiam tollit hæc.l. nõ oppo
ſitum infert:quia pars eius eſt.& fuerunt verba Ariſtotelis. vt di
cit gl.in fi.in quorum enim verborum expoſitione gl.laborat.ex
ponit enim tribus modis:vt ex ea colligitur. Cõſtat autem ꝙ ge-
nus & ſpecies nõ ſint inter ſe oppoſita : cùm ſpecies affirmatiuè
referat genus:ſed Hugo.neg.hoc vltimum.ꝙ illud antecedẽs eſt
vſus iure communi:ſe habeat vt ſpecies:& illud cõſequẽs.nõ eſt
circunſcriptus,ſe habeat vt genus:& ſic antecedens ſit pars cõſe
quentiæ:accipiendo partem & totum pro ſpecie & genere:imò
ſe habent vt excedentia & exceſſa. Sicut enim nõ circũſcripto-
rum quędam vtũtur iure communi,quædam nõ. Ita & vtẽtium
iure communi quædam circunſcribũtur,quædam nõ. Pone exẽ
plum in eo qui cum magna deliberatione adiuit hæreditatem,
quæ apparebat locuples prima facie:iſte vtitur iure communi.
ſi poſtea apparet quoddam debitum , quod erat occultum. per
quod remanet hæreditas damnoſa:iſte remanet circũſcriptus.
& reſtituitur:vt j.ſi mi.ſe ab hæredi.abſti.l.j.Vel pone quęſtionẽ:
vt ponit gl.j.ti.j.in l.ij.in fi. vlti.gl.in eo accepit pecuniã mutuo,
vt emeret ſeruum ſibi neceſſarium:ille vtitur iure communi , ſi
poſtea antequam emat perdit pecuniam, ſui facilitate reperitur
circũſcriptus.et reſtituitur,ergo iſta cõſequẽtia nõ eſt bona.vſus
eſt iure cõmuni:ergo nõ eſt circũſcriptus,nec reſtituitur. ꝓpter
hoc dicit Bar.ꝙ ipſe putat intẽtionem Guar.fuiſſe aliam quam
dicat gl.ꝙ iſta lex tollit cõſequẽtiam affirmatiuam : & vult dice-
re ꝙ propter hoc ꝙ quis eſt vſus iure communi,nõ ſequitur ꝙ ſit
circũſcriptus.vñ ſi quis affirmatiuè diceret:iſte eſt vſus iure com
muni:ergo eſt circũſcriptus:iſta cõſequẽtia nõ eſt bona. Sed nõ
vult inferre iſta lex cõſequẽtiam negatiuam,quæ eſt oppoſita af
firmatiuè,vt velit dicere eſt vſus iure communi. ergo nõ eſt cir-
cũſcriptus.Certè hoc nõ vult dicere iſta lex,nec eſſet verũ:vt pa
tet ex prædictis exemplis.in hoc ergo differt iſta expoſitio à præ
cedẽti:qm̃ in præcedẽti vult dicere,dum dicit.[nõ oppoſitum.]
ꝙ cõſequentia negatiua nõ eſt oppoſita añcedẽti : quia ſe habet
vt genus & ſpecies.ſed ſecũdùm illam vult dicere ꝙ licet tollat
affirmatiuam ,conſequẽtia nõ infert negatiuam illi appoſitam;
quia nõ dicerent verum.vt doctọ. etiam tenẽt. & idem Bartol.
ſentit quod imò infert quòd iſta conſequentia ſit bona. Iſte eſt
vſus iure communi.ergo nõ eſt circũſcriptus. nec obſtant alle-
gata in contrarium:quia qui adiuit hæreditatem,licet cum ma-
gna deliberatione,nõ propterea vtitur iure communi,nec facit
vt diligens paterfamilias feciſſet:quia tunc feciſſet inuentarium,
& fuiſſet ſecurus. & illud cõſilium dat Imperator. j.de iure de-
libe.l.fina.§.ſed quia quidam.vel añ illam potius abſtinuiſſet ꝗ̃
adiuiſſet in re dubia.Item in alio caſu licet fuerit vſus iure com
muni, accipiendo pro emendo ſeruum neceſſarium, non ſic ta
men poſtea. cùm ſui facilitate perdidit.

De filiofamilias minore. *Rubrica.*

1 ☞ *Filiusfamilias minor, in quibus caſibus poſſit fideiubere pro patre.*

LEX I.

1 Filiusfamilias.† Minor fideiubens etiam pro
patre , reſtituitur in integrum:
niſi ſibi ſucceſſerit tit.hæreditario.h.d.caſus eſt ille. In
tex.ibi: [implorare non prohibetur.] Subaudi etiam
antequam ſoluat:vt liberetur à fideiuſſore : quoniã eoipſo ꝙ fi-
deiuſsit læſus eſt,niſi fideiuſſerit in cauſam propriam. & potius
2 intereſt ſua nõ ſoluere,quàm ſolutũ repetere.† In tex.ibi. [ſed &
ſi pro patre ſuo fideiuſſor extitit.] eo caſu quo ſibi non erat ne-
ceſſe:aliàs ſecus:vt ſi pro patre capto, vel carcerato:quia lex ſibi
mandat vt hoc faciat,ſi non vult poſſe exhæredari : vt in aut. ſi
captiui.§.de epi.cle.vel ſi pro patre vſurario in extremis conſti-
tuto,ne careret ſepulturis ſecundũ Cy.arg.ff.ſolu.matr.l.quãuis.
quia tunc videretur vſus iure cõi.& ſic non eſſet circũſcriptus,
vt ſ.tit.proxi.l.fi.Et habes duas gloſ.quas recita per quæſtiones
pro declaratione gl.& de glo.in l.iij.§.ſed vtrum.ff.de mino.quę
incipit.ex quo.& ſunt claræ iſtæ gl. & ex qualibet earum colli-
guntur tres quæſtiones.dic vt in eis.

2 ☞ *Maius gaudium eſt in cœlo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente , quàm ſuper nonagintanouem iuſtis non indigentibus pœnitentia.*
3 *Filiusfamilias an reſtituatur aduerſus ſuam obligationem? an uerò ipſe pater contra contractum filij.*

LEX II.

1 SI frater tuus.† Filiusfamilias minor reſtituit̃
aduerſus mutuum,niſi iuſſus pa
tris interuenerit,vel except.mace.iuuet̃.h.d. In primo
ergo caſu non reſtituitur : quia tunc contractus adeo
roboratur propter iuſſum patris,ꝙ inexpugnabilis efficitur. Et
quæ ſit ratio.dic vt in l.iij.§.ſed vtrum.in ver.excepta mutui da-
tione per glo.Sicut enim.l.abhorret cre.mutuantẽ ſine volunta-
te patris(quod frequenter contingit.) Ita & mutuantem cum
voluntate patris,quod rarò reperitur.adeo complectitur,vt con
tractum inexpugnabilem reddat : non ſolum à ſenatuſcon.ma-
cedo. Sed etiam ab edicto de minoribus:iuxta illud euangelij.
2 † Maius gaudium a eſt in cœlo ſuper vno peccatore pœnitentiã
a agente,quàm ſuper nonaginta nouem iuſtis , qui non indigent
pœnitentia.ſecundùm glo.no.ibi.Secundo verò caſu non reſti-
tuitur in integrum:quia ſine reſtitutione tutus eſt excep.maced.
quæ licet non tollat naturalem vel ciuilem obligationem ,adeo
tamen eas lędit.& etiam act.quòd non nocet.& ſic eſt hic text.
contra glo.fina.quæ eſt j.tit.proxi.l.fin.quæ videtur velle quòd
tutus exceptione adhuc poſsit petere reſtitutionem , vt obliga-
tio tollatur ipſo iure:quod eſt falſum:vt hic patet.Præterea reſti
tutio quæ fit autho.preto.non poſſet ipſo iure tollere actionem,
vel obligationem ciuilem : nec etiam naturalem obligationem
vt inſti.de iure naturali.§.ſed naturalia.& in titul.de bono. poſ-
ſeſſ.Ecce caſum. † In fin.gloſſ.primæ ibi. [& illam aliter expo-
3 ne:] vt ibi: quia ibi pater nondum erat obligatus:ſed ſperabatur
obligari ex ſententia. Recollige ergo. quòd aut quæritur an re-
ſtituatur ipſe filiusfamilias aduerſus ſuam obligationem , & di-
cendum quòd ſic reſtitutio in alio prodeſt patri in obligatione
de peculio:vel quòd iuſſu, aut de in rem ver. Aut quæritur an
reſtituatur ipſi patri contra contractum filij , tunc tres ſunt ca-
ſus. Aut ipſe erat obligatus de peculio, vel quod iuſſu , vel de
in rem verſo . & non reſtituitur , ſi ex iſta ſua obligatione con-
ueniatur:vt in dicto tertio §. ſed vtrum. aut ipſe non erat obli-
gatus adhuc , ſed conueniebatur filius . & ipſe pater ipſum de-
fendebat : & ſperabatur obligari ex ſententia quæ ſequeba-
tur : & tunc ipſe reſtituitur in integrum . etiam inuito filio : vt
in l.patri pro filio.ff. de minorib.Aut ipſe non ſperabat obliga-
ri : & tunc non reſtituitur inuito filio. hoc enim eſt de mente
gloſſæ.

De fideiuſſo.minorum. *Rubrica.*

2 ☞ *Pactum interdum dicitur perſonale reſpectu fideiuſſoris, ut ſibi non proſit : non reſpectu hæredis, interdum reſpectu utriuſque.*
3 *Fideiuſſor datus pro euictione, tenetur etiam ſi res euincatur per ipſum uenditorem iure ſpeciali.*
4 *Adminiſtrator, an poſſit uendere rem prohibitam alienari, puta à minore, & ſe obligare, & fideiuſſorem dare?*